

Beslut

**efter granskning av elevers tillgång till läroböcker och
andra läromedel i grundskolan vid Kramforsskolan i
Kramfors kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en granskning på Kramforsskolan avseende verksamhetens kvalitet gällande elevers tillgång till läroböcker och andra läromedel i grundskolan.

Granskningens syfte är att granska kvaliteten i de utvalda skolornas arbete med att ge eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Kvalitetskriterierna finns i bilaga 3. Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer: *hög kvalitet, i flera delar men utvecklingsområden finns* eller *låg kvalitet*. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolans arbete med att ge eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål

Skolinspektionen bedömer att Kramforsskolan i Kramfors kommun i **flera delar** uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande områden:

- Ge lärarna förutsättningar att samarbeta kring valen av ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel utifrån didaktiska överväganden och elevernas behov.
- Skapa förutsättningar för ett medvetet och gemensamt arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande användningen av läroböcker och andra läromedel.
- Utvärdera tillgången till och användningen av läroböcker och andra läromedel samt vid behov vidta åtgärder för att utveckla skolans arbete.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast **den 9 november 2026** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas. Skicka redogörelsen via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer 2025:12648 i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Lärarnas arbete med att organisera och genomföra undervisningen så att eleverna får använda läroböcker och andra läromedel

Här har Skolinspektionen granskat följande:

- Lärarnas användning av läroböcker och andra läromedel för att skapa sammanhang, progression och ämnesintresse i undervisningen
- Lärarnas instruktioner till eleverna för användningen av läroböcker och andra läromedel i undervisningen
- Lärarnas användning av läroböcker och andra läromedel utifrån elevernas olika förutsättningar och behov
- Lärarnas arbete för att eleverna ska kunna använda läroböcker och andra läromedel utanför lektionstid

Sammanhang, progression och ämnesintresse

Granskningen visar att lärarna använder läroböcker eller andra läromedel på ett sätt som skapar överblick och sammanhang i ämnet samt möjliggör progression i elevernas lärande. Granskningen visar också att lärarna använder läroböcker för att stärka elevernas ämnesintresse och vilja att lära sig mer samt till viss del för att utveckla elevernas läsförståelse.

Av granskningen framgår att lärarna använder aktuella och relevanta läroböcker och andra läromedel anpassade efter läroplanen [Lgr22]¹ för att planera och strukturera sin undervisning. I intervju med såväl lärare som rektor och biträdande rektor framkommer att skolan de senaste åren har gjort flera uppdateringar av läroböcker och läromedel. Exempelvis berättar lärarna att låga resultat på de nationella proven i matematik föranledde ett byte av läromedel i matematik och att de även har bytt läromedel för att höja måluppfyllelsen i engelska. Rektorn och den biträdande rektorn berättar att uppdateringen har gjorts och görs succesivt och lärarna säger

¹ Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2022. Lgr22. Skolverket. 2022

exempelvis att de fortfarande behöver komplettera vissa delar av läroboken i samhällsvetenskapliga ämnen (SO) med material från uppdaterade läromedel. Rektorn och den biträdande rektorn uppger dock att de flesta ämnen nu har aktuella läroböcker och läromedel enligt gällande läroplan.

Vidare framgår av granskningen att lärarna använder läroböcker och andra läromedel på ett medvetet sätt. Lärarna berättar att alla ämneslag gör en grovplanering och att denna utgår från basläromedlet. Lärarna använder samma läroboksserie i hela mellanstadiet och har tillsammans i ämneslagen planerat vad de ska hinna med i undervisningen varje termin och varje läsår. Lärarna säger att den röda tråden finns i genomförandet av lektionen och att den bygger på kapitel i läroboken. Exempelvis i läroboken i historia är kronologin tydlig. För att skapa större sammanhang och visa hur olika ämnen hänger ihop uppger lärarna att de ibland även arbetar ämnesöverskridande

Av granskningen framgår också att lärarna använder läroboken som ett stöd för att skapa progression i elevernas lärande i olika ämnen. Lärarna uppger att det är tydligt i läroböckerna och läromedlen att innehållet går från det mindre perspektivet till det större och att stödet avtar med stigande ålder. Lärarna förklarar att de arbetar mer "modellerande" i lägre stadier och övergår successivt till mer självständigt arbete ju äldre eleverna blir. I geografiboken säger lärarna att progressionen är tydligast där perspektivet utvidgas från Sverige till Europa och sedan världen. Lärarna berättar att det är svårare att synliggöra progressionen i exempelvis historia och religion som är ämnen som ligger längre ifrån många av eleverna. I svenska berättar lärarna vidare att de bland annat arbetar med ett läsförståelseläromedel som finns i olika svårighetsgrader och de lånar även klassuppsättningar av skönlitteratur på olika nivåer från biblioteket.

Vidare framgår av granskningen att lärarna integrerar läroböcker och andra läromedel som en del av undervisningen för att väcka och förstärka elevernas intresse för ämnet. Enligt lärarna arbetar de med boken på olika sätt och använder kompletterande material för att skapa ett intresse och en vilja att lära mer. Lärarna säger att det är en självklarhet för dem att variera undervisningen på alla sätt som går för att de ska få med sig eleverna. Utöver högläsning, muntliga presentationer och gemensamma diskussioner får eleverna också arbeta med frågor i arbetsböcker och göra digitala övningar samt dramatisera text och se faktafilm kopplad till textens innehåll. Lärarna berättar också att eleverna i ämnet samhällskunskap har fått skapa en egen vallokal. Eleverna säger att det är roligare att lära sig när lärarna låter dem arbeta med olika saker och på olika sätt och ger exempel från flera ämnen där lektionerna kan innehålla tävlingar, lekar eller spel som bygger på innehållet i läroböckerna eller andra läromedel.

Av granskningen framgår därutöver att lärarna generellt använder läroböcker eller andra läromedel i undervisningen för att utveckla elevernas läsförståelse. I intervjuer framkommer exempelvis att lärare arbetar med bildstöd, begreppsordlistor och lässtrategier och såväl lärarna som rektorn och den biträdande rektorn uppger att det är ett övergripande mål att alla lärare ska arbeta med språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt. Rektorn och den biträdande rektorn säger vidare att lärarna har kommit olika långt i att använda detta arbetssätt och att det därför pågår en diskussion om vikten av ett gemensamt arbetssätt för att främja en likvärdig undervisning.

Instruktioner och användning av läroböcker och andra läromedel i undervisningen

Granskningen visar att lärarna ger eleverna ändamålsenliga instruktioner om hur de ska använda läroböcker och andra läromedel i undervisningen.

Av granskningen framgår att eleverna får instruktioner om hur de ska navigera i läroböcker och andra läromedel. Lärarna berättar att de vid start av ett nytt område ger eleverna en introduktion där de går igenom ett bokuppslag tillsammans och visar var de ska titta för att hitta svar på frågor. Eleverna berättar att lärarna har pratat om att det är viktigt att läsa rubriker eftersom de kan förklara innehållet i resten av texten och att man kan leta efter svar med hjälp av underrubriker. Eleverna säger även att lärarna har visat dem hur matematikboken är uppbyggd och var de kan hitta gloslistor i läroböckerna för moderna språk. Lärarna uppger att de arbetar med studieteknik i årskurs 4 och då bland annat går igenom olika lässtrategier för att ta sig an faktatexter och pratar om att det finns olika sätt att lära sig saker. Lärarna säger att målet är att eleverna med stigande ålder ska bli alltmer självständiga i sitt lärande och även fungera som läranderesurser till varandra.

Av granskningen framgår även att lärarna undervisar med utgångspunkt i läroböcker eller andra läromedel. Lärarna berättar att de ofta inleder ett moment med att titta på en bild på projektorn och sedan gå igenom ämnesspecifika begrepp från läromedlen tillsammans. Lärarna är noga med att låta eleverna använda bildstöd och träna på begreppen innan de börjar arbeta med ett moment. Lärarna berättar vidare att de inte enbart arbetar med ämnesspecifika ord utan även arbetar för att utveckla eleverna utifrån hur elevgruppen är men de arbetar framåt i samma steg genom läromedlen.

Användning av läroböcker och andra läromedel anpassade utifrån elevernas olika förutsättningar och behov

Granskningen visar att lärarna använder läroböcker och andra läromedel som är anpassade utifrån elevernas olika förutsättningar och behov.

Av granskningen framgår att lärarna ser till att eleverna får använda läroböcker med tillhörande digitala komplement på ett varierande sätt som möter olika förutsättningar och behov. Såväl lärarna som eleverna berättar att eleverna får arbeta med läroboken på ett varierat sätt och exempelvis växla mellan att läsa och arbeta på egen hand, i par eller i helklass. Lärarna berättar att alla läroböcker finns tillgängliga på inläsningstjänst och att elever med dyslexi ofta använder denna möjlighet. Enligt lärarna differentierar de också genom att exempelvis förstora text, anpassa omfång och använda lättlästa eller mer avancerade faktatexter. Lärarna i svenska uppger att de använder ett läsförståelsematerial på fyra olika nivåer och lärarna i matematik berättar att det digitala material som är kopplat till läroboken skapar goda möjligheter att differentiera matematikundervisningen. I intervju med elever framkommer också att de kan få arbeta i enklare böcker i exempelvis engelska och matematik. Eleverna säger att de får hjälp av lärarna om de tycker att något är svårt.

Möjlighet att använda läroböcker och andra läromedel utanför lektionstid

Granskningen visar att lärarna ger eleverna möjlighet att använda läroböcker och andra läromedel utanför lektionstid samt uppmuntrar eleverna till att på detta sätt befästa sina kunskaper. Lärarna ger också eleverna instruktioner kring hur läroböckerna och läromedlen då ska användas.

Av granskningen framgår att lärarna ger eleverna tillgång till läroböcker och andra läromedel för repetition och fördjupning även utanför lektionstid. I intervju med såväl elever som lärare framkommer att eleverna exempelvis kan använda läroböckerna och läromedlen på studiestugan och läxhjälpen och att lärarna uppmuntrar eleverna till detta, framför allt inför prov. Lärarna uppger att eleverna även får låna hem läroböckerna när de ska öva inför läxor och prov. Några elever berättar att de brukar få låna hem läroböckerna om de vill fördjupa sig i ämnet och en annan elev berättar att de brukar få göra det om de har varit sjuka eller frånvarande. Av intervjuer med såväl lärare som elever framgår också att eleverna i samband med läxor eller inför prov får tydliga instruktioner av lärarna gällande hur de ska använda sina läroböcker eller läromedel. Lärarna uppger att de både delar ut instruktionerna på papper och lägger ut informationen på skolans lärplattform där eleverna exempelvis har tillgång till instuderingsfrågor, begreppslistor och bildstöd för att de ska kunna repetera och arbeta självständigt hemma. Eleverna berättar att de ofta får "provhäften" med instruktioner och fakta som de ska läsa på inför prov. En elev säger att det är enklare att läsa på i ett häfte än att läsa i en bok och en annan elev säger att det är bra att kunna läsa i både boken och häftet för att verkligen få kolla på allt.

Rektorns ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel

Här har Skolinspektionen granskat följande:

- Rektorns styrning och ledning av arbetet gällande elevernas tillgång till läroböcker och andra läromedel
- Rektorns ansvar för lärarnas delaktighet i valet av läroböcker och andra läromedel
- Rektorns arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande läroböcker och andra läromedel
- Rektorns arbete för att se till att lärarna utvärderar och utvecklar arbetet gällande läroböcker och andra läromedel

Rektorns styrning och ledning av arbetet gällande elevernas tillgång till läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att rektorn leder och samordnar arbetet med att se till att alla elever får tillgång till de läroböcker och andra läromedel de behöver för att utvecklas och nå utbildningens mål.

Av granskningen framgår att rektorn och den biträdande rektorn har insyn i tillgången till läroböcker och andra läromedel. Lärarna berättar exempelvis att rektorn och den biträdande rektorn efterfrågar en prioriteringslista när ämneslagen har gjort en inventering inför att beställningar ska göras till ett nytt läsår. Därefter förs diskussioner med rektorn och den biträdande rektorn innan de tar beslut om hur tillgängliga medel ska fördelas. Rektorn och den biträdande rektorn uppger i intervju att det finns klassuppsättningar av läroböcker i alla ämnen och att tillgången till läromedel generellt är god, även om de är lite osäkra på exakt hur tillgången på böcker ser ut i teknik i årskurs 4 och 5 och om alla lärare har tillgång till lärarhandledningar.

Rektorn och den biträdande rektorn uppger vidare att det finns en gemensam målsättning om att läroböckerna i samtliga ämnen ska vara kopplade till Lgr22. De berättar att de har gjort en successiv uppdatering för en årskurs i taget de senaste åren och att de började med att prioritera årskurs 6. Rektorn och den biträdande rektorn säger att de nu behöver göra en behovsanalys i dialog med lärarna för att komma fram till fortsatta prioriteringar. De har dock redan identifierat att de nu behöver fokusera mer på att införskaffa anpassade läromedel. Enligt såväl lärarna som

rektorn finns också en skolgemensam målsättning om att ha tillgång till läroböcker inom samma läroboksserier genom årskurserna för att eleverna ska känna igen sig i läromedlet och för att skapa optimala förutsättningar för elevernas kunskapsprogression.

Rektorns ansvar för lärarnas delaktighet i valet av läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att rektorn i viss mån tar ansvar för att lärarna är delaktiga i valet av läroböcker och andra läromedel.

Av granskningen framgår att rektorn till viss del ger lärarna förutsättningar att vara delaktiga och samarbeta kring valet av ändamålsenliga läroböcker eller andra läromedel utifrån didaktiska överväganden och elevernas behov. Enligt såväl lärarna som rektorn och den biträdande rektorn saknas en systematik i detta arbete. Lärarna uppger att de tidsmässigt har begränsade förutsättningar att föra diskussioner om läroböcker och läromedel. De säger att rektorn och den biträdande rektorn bestämmer en tidpunkt när beställningarna ska vara klara och att det ofta är bråttom att komma till beslut, vilket innebär att de inte hinner tänka igenom ordentligt vad de vill beställa. Rektorn och den biträdande rektorn bekräftar att frågan om tillgången till läroböcker och läromedel är ett område där rutinerna behöver styras upp och säger att de därför har inlett ett arbete för att skapa en tydligare systematik. Rektorn och den biträdande rektorn berättar att de inför detta läsår har organiserat lärarna i ämneslag med ansvar för inköp av läromedel och säger att det framöver även ska finnas en läromedelsansvarig person i varje ämne som sätter frågan om läromedel på agendan. De uppger dock att arbetet har försvårats på grund av faktorer som exempelvis personaltäthet och personalomsättningar. Såväl lärarna som rektorn och den biträdande rektorn berättar att tanken är att diskussioner om läroböcker och läromedel ska föras kontinuerligt under läsåret, men lärarna uppger att det i nuläget bara är i enstaka arbetslag som detta fungerar.

Vidare uppger lärarna att de har fått sämre ekonomiska förutsättningar att välja och köpa in läroböcker och läromedel och rektorn och den biträdande rektorn bekräftar att budgeten har minskat. Rektorn och den biträdande rektorn menar att det ändå finns förutsättningar att köpa de läromedel som behövs och tillägger att det också finns möjlighet att äska pengar om det skulle påvisas att något saknas. Lärarna berättar dock att de nu behöver prioritera sina inköp i större utsträckning än tidigare.

Rektorns arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att rektorn i viss mån skapar förutsättningar för ett gemensamt och medvetet arbete kring användning av läroböcker och andra läromedel för likvärdighet inom skolenheten, så att hänsyn tas till elevernas olika förutsättningar och behov.

Av granskningen framgår att rektorn och den biträdande rektorn till viss del leder ett arbete för att stärka likvärdigheten inom skolan gällande lärares användning av läroböcker och andra läromedel. Som tidigare nämnts finns en gemensam målsättning om att använda samma läromedelsserier i alla tre årskurser. I övrigt uppger lärarna att rektorn och den biträdande rektorn har delegerat detta arbete till lärarna och den biträdande rektorn berättar att lärarna i sina respektive ämneslag har börjat skapa en gemensam grovplanering utifrån läroboken för att det ska finnas en likvärdighet i innehållet i undervisningen. Lärarna säger i intervju att det innebär en kvalitetssäkring av undervisningen att utgå ifrån ett läromedel och att det också skapar en trygghet och bidrar till stabilitet och kontinuitet när personal byts ut eller när elever byter klass.

Av granskningen framgår dock att det saknas ett gemensamt arbete gällande hur läroböcker och läromedel kan användas i undervisningen. I intervjuer med såväl elever och lärare som rektor och biträdande rektor framkommer att det skiljer sig åt mellan olika lärare i vilken utsträckning och på vilket sätt de använder läroböcker och läromedel i undervisningen. I intervju med rektorn och den biträdande framkommer att rektorn skaffar sig kännedom om hur lärarna använder läromedlen i undervisningen genom klassrumsbesök och regelbunden dialog med lärarna. Rektorn och den biträdande rektorn säger att de vill styra hur läroböckerna ska användas i undervisningen och berättar att de i samtal med lärare som har utmaningar i sitt yrkesutövande ofta betonar vikten av att använda lärarhandledningar som ett stöd för att säkerställa likvärdigheten i undervisningen. De menar dock att det är svårt eftersom det ingår i lärarens uppdrag att lägga upp sin undervisning med viss frihet. Rektorn och den biträdande rektorn säger vidare att de är osäkra på hur tillgången till lärarhandledningar ser ut på skolan. I intervjuer med lärare och rektorn samt den biträdande rektorn framkommer att skolan har en gemensam lektionsstruktur, den så kallade Kramforslektionen, som lärarna ska följa och den innefattar att undervisningen ska vara varierad och utgå ifrån läromedel som bas.

Därutöver framgår av granskningen att rektorn och den biträdande rektorn leder lärarnas arbete kring hur läroböcker och andra läromedel kan användas i undervisningen för att utveckla elevernas läsförståelse. Rektorn

och den biträdande rektorn uppger att de har arbetat med ett språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt på skolan i flera år. De säger dock att det fortfarande varierar i vilken grad lärarna har tagit till sig detta arbetssätt, och att det behövs ett fortsatt arbete för att få alla lärare med på tåget. Rektorn och den biträdande rektorn säger att de ser goda resultat i de klasser där de har arbetat språk- och kunskapsutvecklande och att lärarna därför har fått goda förutsättningar att delta på de nätverksträffar som anordnas som en del i ett kommunövergripande läs- och skrivnätverk.

Utvärdering och utvecklingsarbete gällande läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att rektorn i viss mån ser till att lärarna utvärderar hur läroböcker och läromedel fungerar i undervisningen i förhållande till elevers utveckling mot målen, samt använder resultaten i skolans utvecklingsarbete.

Av granskningen framgår att rektorn i viss mån ser till att lärare utvärderar tillgången till och användningen av läroböcker eller andra läromedel. Rektorn och den biträdande rektorn berättar att de har fört informella diskussioner om läroböcker och andra läromedel med vissa lärare och lärarna berättar att de har utvärderat läromedel i ämneslagen, vilket har föranlett byte av läroböcker i bland annat engelska och svenska. Enligt såväl rektorn som lärarna har de dock inte genomfört någon systematisk utvärdering av läroböcker och läromedel. Rektorn och den biträdande rektorn uppger att detta är något som de nu planerar att göra och att det kommer att vara en del av den rutin gällande användningen av läroböcker och läromedel som de håller på att ta fram. Rektorn och den biträdande rektorn säger att denna rutin sedan kommer att vara en del av skolans systematiska kvalitetsarbete.

Det framgår vidare av granskningen att rektorn följaktligen inte heller följer upp och analyserar resultaten av sådana utvärderingar tillsammans med lärarna. Rektorn och den biträdande rektorn säger dock att tanken är att den biträdande rektorn framöver ska följa upp elevernas kunskapsresultat kopplat läroböcker och läromedel.

Identifierade utvecklingsområden

Rektorn tar i viss mån ansvar för att lärarna gemensamt är delaktiga i valet av läromedel

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Ge lärarna förutsättningar att samarbeta kring valen av ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel utifrån didaktiska överväganden och elevernas behov.

Av förarbetena framgår att lärare bör ha huvudansvaret för valet av läromedel då de har bäst kännedom om ämnet, didaktiken och elevernas behov. För att möjliggöra det behöver rektorer skapa goda förutsättningar så som tillgång till tid, resurser och kompetensutveckling samt möjlighet till kollegiala diskussioner.²

Granskningen visar att rektorn och den biträdande rektorn har överlåtit ansvaret för valet av läroböcker och andra läromedel till lärarna, utan att hittills ge dem adekvata förutsättningar eller instruktioner för detta uppdrag. Rektorn och den biträdande rektorn avsätter förvisso mötestid och kontrollerar att läromedel köps in, men organiserar inte arbetet systematiskt och säkerställer inte heller att lärarna samverkar eller har de kunskaper som behövs i detta arbete.

I granskningen framkommer dock att rektorn och den biträdande rektorn har inlett ett arbete för att organisera ett systematiskt arbete inom detta område och därigenom ge lärarna förutsättningar att samarbeta kring val och inköp av läroböcker och andra läromedel.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn och den biträdande rektorn fortsätter det påbörjade arbetet med att ge lärarna organisatoriska förutsättningar att vara delaktiga i valen av läroböcker och andra läromedel. Genom att skapa tydliga rutiner under läsåret och en tydlig rollfördelning i arbetet blir lärarna kollektivt delaktiga i valen av läroböcker och andra läromedel och kan gemensamt med rektorn avgöra vilka läromedel som passar undervisningen bäst. Det är också viktigt att rektorn

² prop. 2023/24:21 s. 51

organiserar skolans verksamhet så att lärare får möjlighet till relevant kompetensutveckling kring valen och användningen av läroböcker och andra läromedel.

Rektorns arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande läroböcker och andra läromedel är begränsat

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete även behöver inledas inom följande del:

- Skapa bättre förutsättningar för ett medvetet och gemensamt arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande användningen av läroböcker och andra läromedel.

Av skollagen framgår att utbildningen ska ta hänsyn till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.³ Av förarbeten till skollagen framgår att läromedel kan ha betydelse för skolans kompensatoriska uppdrag och bidra till att stärka elevernas tillgång till en likvärdig utbildning.⁴ Skollagen föreskriver vidare att utbildningen inom varje skolform ska vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas.⁵ Normerna för likvärdigheten anges genom de nationella målen.⁶ Av läroplanen framgår att läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven får använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.⁷ Vidare framgår att rektorn inom givna ramar har ett särskilt ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.⁸

³ 1 kap. 4 § skollagen (2010:800)

⁴ Prop. 2023/24:21 s. 30

⁵ 1 kap. 9 § skollagen

⁶ Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag. En likvärdig utbildning.

⁷ Lgr 22, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper

⁸ Lgr22, 2.8 Rektors ansvar

Granskningen visar att rektorn och den biträdande rektorn endast delvis skapar förutsättningar för ett gemensamt och medvetet arbete kring användningen av läroböcker och andra läromedel. Rektorn och den biträdande rektorn uppmärksammar visserligen, men leder i begränsad utsträckning lärarnas användning av läroböcker och andra läromedel för att stärka likvärdigheten och kvaliteten i undervisningen. Exempelvis saknas överenskommelser eller gemensamma riktlinjer på skolan vad gäller hur läroböcker ska användas i undervisningen och det framkommer tydliga skillnader i lärarnas arbetssätt.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn och den biträdande rektorn utvecklar sin styrning och ledning avseende användningen av läroböcker och andra läromedel. Genom att rektorn skapar förutsättningar för ett gemensamt och medvetet arbete kring användningen av såväl läroböcker som andra läromedel, kan likvärdigheten och undervisningens kvalitet på skolenheten främjas. Vidare kan detta bidra till att eleverna ges reella möjligheter att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling, utifrån sina individuella förutsättningar och behov. Det handlar om att leda arbetet med användningen av läroböcker och andra läromedel som ett verktyg för att stärka likvärdighet och kvalitet i undervisningen på skolenheten samt se till att det finns ett gemensamt och medvetet arbete gällande läromedelsanvändningen på skolan.

Skolan saknar uppföljning och utvärdering gällande läromedelshanteringen

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete även behöver inledas inom följande del:

- Utvärdera tillgången till och användningen av läroböcker och andra läromedel samt vid behov vidta åtgärder för att utveckla skolans arbete.

Av läroplanen framgår att rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för

bedömning av kunskaper och betygskriterierna.⁹ Av förarbetena framgår att en definition av begreppen lärobok, läromedel och lärverktyg i skollagen kan bidra till möjligheten att systematiskt och kontinuerligt kunna följa upp tillgång och användning av läromedel utifrån likvärdighet och skolans kompensatoriska uppdrag.¹⁰

Granskningen visar att rektorn och den biträdande rektorn inte ser till att skolan gör någon systematisk uppföljning, utvärdering eller analys av tillgången till och användningen av läroböcker och andra läromedel på skolenheten. Rektorn och den biträdande rektorn har inte heller vidtagit några tydliga åtgärder i förhållande till tillgången till och användningen av läroböcker och andra läromedel.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn och den biträdande rektorn ser till att lärarna utvärderar tillgången till och användningen av läroböcker och andra läromedel, exempelvis hur de fungerat i undervisningen under läsåret i förhållande till elevernas utveckling mot målen. Skolinspektionen rekommenderar också att rektorn och den biträdande rektorn följer upp och analyserar resultaten av utvärderingen tillsammans med lärarna, både ur ett undervisnings- och ett elevperspektiv och att rektorn och den biträdande rektorn vid behov vidtar förbättringsåtgärder avseende tillgången till respektive användningen av läroböcker och andra läromedel på skolenheten. Skolverket har material som kan användas i detta.¹¹ Genom att rektorn och den biträdande rektorn ger lärare större möjlighet att utvärdera läroböcker och andra läromedels kvalitet, pedagogiska upplägg och anpassning till elevernas behov, kan analysen av utvärderingens resultat leda till väl underbyggda beslut gällande eventuella utvecklingsåtgärder.

⁹ Lgr 22, 2.8 Rektorns ansvar

¹⁰ prop. 2023/24:21 s. 27

¹¹ [Systematiskt kvalitetsarbete - Skolverket](#) - hämtad 2025-06-19

På Skolinspektionens vägnar

X Jessica Kristoffersson

Beslutsfattare

Signerat av: Jessica Kristoffersson

X Victoria Malm

Föredragande

Signerat av: Victoria Malm

I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredaren Helen Lundell Sjöberg deltagit.

Bilaga 1: Författningsstöd

Den 1 juli 2024 trädde ändringar i skollagen i kraft som syftar till att stärka elevers tillgång till ändamålsenliga läromedel.¹² Ändringarna gäller för flera skolformer. För grundskolan är lydelsen följande¹³:

Eleverna ska utan kostnad ha tillgång till läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.

I skollagens första kapitel har införts definitioner av begreppen läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg.

I skollagen avses med

- lärobok: tryckt läromedel, med eller utan digitala komponenter,
- läromedel: helt eller delvis tryckt eller digitalt verk som är avsett att användas i undervisningen, som överensstämmer med relevanta delar av tillämplig kurs-, ämnes- eller ämnesområdesplan och läroplanen, och som är utgivet av någon som bedriver utgivningsverksamhet av professionell art,
- lärverktyg: läroböcker, andra läromedel och andra tryckta eller digitala verk samt utrustning och material som används i undervisningen.¹⁴

I samband med lagändringarna har regeringen även beslutat om nya formuleringar i flera läroplaner.¹⁵ I läroplanen för grundskolan har ändringarna följande lydelse.

Läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven får använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.¹⁶

Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att

¹² Lag (2023:951) om ändring i skollagen (2010:800).

¹³ 10 kap. 10 § andra stycket skollagen.

¹⁴ 1 kap. 3 § elfte–trettonde strecksatserna skollagen.

¹⁵ Förordning (SKOLFS 2024:590) om ändring i förordningen (2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet.

¹⁶ Lgr 22, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper.

- alla elever erbjuds strukturerad undervisning under lärares ledning,
- alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål,
- alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda skolbibliotek,
- alla lärare får tillgång till de lärarhandledningar som behövs för att ge eleverna en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.¹⁷

¹⁷ Lgr 22, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar.

Bilaga 2: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Kramforsskolan den 25 mars 2026. Besöket genomfördes av utredarna Victoria Malm och Helen Lundell Sjöberg.

Den granskade verksamheten är en kommunal grundskola verksam i Kramfors kommun med årskurserna 4–6. I årskurserna går cirka 230 elever.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- En observation av delar av lärmiljön med fokus på tillgången till läroböcker och andra läromedel.
- En gruppintervju med elever.
- En gruppintervju med lärare.
- En intervju med rektorn och den biträdande rektorn med huvudansvar för undervisningen på skolan.
- Dokument som begärts in från huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

Bilaga 3: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Syftet är att granska kvaliteten i skolors arbete för att ge eleverna tillgång till och användning av läroböcker och andra läromedel i förhållande till Skolinspektionens kvalitetskriterier.

Frågeställning

I vilken utsträckning får eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål?

Kvalitetskriterier

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen för hög kvalitet inom det granskade området, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Inom granskat område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar men utvecklingsområden finns eller i låg utsträckning.

Lärarnas arbete med att organisera och genomföra undervisningen så att eleverna får använda läroböcker och andra läromedel.	Rektorns ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel.
<p>Lärarna använder läroböcker eller andra läromedel i undervisningen på ett sätt som skapar överblick och sammanhang i ämnet.</p> <p>Lärarna använder läroböcker eller andra läromedel på ett sätt som ger eleverna möjlighet till progression samt stärker elevernas ämnesintresse och vilja att lära sig mer.</p> <p>Lärarna använder läroböcker eller andra läromedel för att utveckla elevernas läsförståelse.</p> <p>Lärarna ser till att eleverna får ändamålsenliga instruktioner i hur läroböcker och andra läromedel ska användas i undervisningen.</p> <p>Lärarna ser till att elever använder läroböcker och andra läromedel som är anpassade utifrån elevernas olika förutsättningar och behov.</p> <p>Lärarna ser till att eleverna får använda läroböcker och läromedel utanför lektionstid och uppmuntras använda dem utanför lektionstid för att befästa sina kunskaper.</p>	<p>Rektorn styr och leder arbetet så att eleverna får tillgång till ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel.</p> <p>Rektorn tar ansvar för att lärarna är delaktiga i valet av läroböcker och andra läromedel.</p> <p>Rektorn skapar förutsättningar för ett gemensamt och medvetet arbete kring användning av läroböcker och andra läromedel för likvärdighet inom skolenheten, så att hänsyn tas till elevernas olika förutsättningar och behov.</p> <p>Rektorn ser till att lärarna utvärderar hur läroböcker och läromedel fungerar i undervisningen i förhållande till elevers utveckling mot målen. Rektorn använder resultaten i skolans utvecklingsarbete.</p>